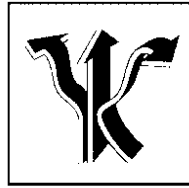

**ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Західнодонбаський інститут**

МАУП

РИНОК ПРАЦІ

ПРОГРАМА

**нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво
напрямок підготовки: 6.030505 Управління персоналом та
економіка праці**

**Павлоград
2016**

Навчальна програма нормативної навчальної дисципліни «Ринок праці» для студентів за галуззю знань 0305 Економіка та підприємництво, напрям підготовки: 6.030505 Управління персоналом та економіка праці, 2016 рік – 12 с.

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ: д.е.н., професор Яцков В.С.

Ухвалено на засіданні кафедри управління персоналом та менеджменту,
30 серпня 2016 р., протокол № 1

Затверджено Вченою радою Західнодонбаського інституту ПрАТ «ВНЗ
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

“20” вересня 2016 року, протокол № 1

МЕТА, ЗАВДАННЯ І МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Навчальна дисципліна «Ринок праці» є нормативною навчальною дисципліною, яка передбачена навчальним планом підготовки фахівців кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці»

Мета: формування системи знань про ринок праці, умінь і навичок регулювання його механізмів.

Завдання: засвоєння знань про теоретичні положення ринку праці, оволодіння вміннями і навичками застосування цих знань на практиці, регулювання механізмів ринку праці на макро- і мікрорівні.

Предмет: теоретико-методологічні та економічні аспекти формування і регулювання механізмів ринку праці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- об'єкт та предмет курсу, оволодіти понятійно-категоріальним апаратом;
- сутність та зміст понять ринку праці і соціально-трудових відносин, елементи та взаємодію основних складових;
- механізми функціонування ринку праці, встановлення рівноваги на ньому;
- фактори, що впливають виникнення дисбалансу на ринку праці;
- основні механізми регулювання ринку праці, заходи державної політики в сфері зайнятості;

Вміти:

- встановлювати функціональний зв'язок ринку праці з іншими типами ринків за економічним призначенням;
- визначати структуру ринку праці, його елементи;
- давати класифікацію та робити сегментацію ринку праці за різними ознаками;

- будувати криві байдужості та бюджетну лінію, графіки попиту та пропозиції робочої сили;
- розраховувати показники зайнятості, безробіття, кількості трудових ресурсів, рівня народжуваності та смертності, а також економічно активного населення.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Особливості і структура навчальної дисципліни “Ринок праці”

Мета, об’єкт, предмет і завдання дисципліни. Структура навчальної дисципліни “Ринок праці”. Внесок учених України в дослідження національного ринку праці.

Науково-методологічні засади навчальної дисципліни. Зв’язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції

Класичний, неокласичний, кейнсіанський, монетаристський, інституціоналістський та марксистський підходи до аналізу ринку праці.

Особливості визначення об’єкта ринку праці.

Поняття “ринок праці”, “ринок робочої сили” та “ринок робочих місць”. Умови виникнення та ефективного функціонування сучасного ринку праці. Ринок праці як підсистема ринкової економічної системи.

Функціональний зв’язок ринку праці з іншими типами ринків за економічним призначенням.

Тема 3. Механізм саморегулювання ринку праці

Теоретичні основи саморегулювання ринку праці. Регулююча роль попиту і пропозиції на конкурентному ринку праці. Ціна і вартість робочої сили. Класичний аналіз ринку праці. Закони “Хікса-Маршала”. “Хрест Маршала” як відображення механізму саморегулювання ринку праці.

Класичні моделі ринку праці та особливості їх саморегулювання: чисто конкурентний ринок праці, модель монополії, моделі з врахуванням дії профспілок, модель двосторонньої монополії.

Тема 4. Індивідуальна пропозиція на ринку праці

Складові індивідуальної пропозиції на ринку праці: час роботи, якість праці та її інтенсивність. Функція корисності. Гранична норма заміни доходу на відпочинок.

Криві байдужості та бюджетна лінія. Гранична норма ринкової заміни. Поняття нетрудового доходу та його вплив на положення бюджетної лінії. Карта байдужості. Класична теорія пропозиції робочого часу. Ефект доходу та ефект заміни. Деякі практичні висновки відносно класичної теорії пропозиції робочого часу.

Тема 5. Сукупна пропозиція на ринку праці

Вузкий і широкий підходи до визначення попиту та пропозиції на РП. Поняття сукупної пропозиції робочої сили. Схема зайнятості робочої сили. Джерела сукупної пропозиції робочої сили. Потоки пропозиції робочої сили. Структурно-функціональний аналіз пропозиції робочої сили.

Поняття “економічно-активне”, “економічно-неактивне населення” і “трудоий потенціал”.

Тема 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу

Сутність індивідуального попиту на робочу силу.

Фактори, які впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу силу. Ринок робочих місць. Вимоги робочих місць до якості робочої сили.

Циклічний характер попиту на робочу силу в зв'язку з циклічністю економічного і технічного розвитку. Коротко- та довгостроковий попит на робочу силу.

Свобода підприємництва, економічні інтереси та конкуренція роботодавців за робочу силу як умова функціонування РП.

Тема 7. Забезпечення зайнятості населення

Сучасне поняття зайнятості. Комплексність проблеми зайнятості.

Законодавче визначення зайнятості в Україні. Економічна та соціальна сутність зайнятості. Функції зайнятості.

Показники зайнятості.

Концептуальний поділ зайнятості. Класифікація основних форм зайнятості. Продуктивна, ефективна, нерегламентована зайнятість. Принципова основа нелегальної та нерегламентованої форм зайнятості. Економічне і соціальне значення цих форм зайнятості

Тема 8. Безробіття, його форми і причини

Сутність безробіття. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Диференціація безробіття за видами та її практичне значення. Приховане і часткове безробіття та його наслідки. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального становища хронічного безробіття. Відмінності у визначенні безробітної особи за Законом України “Про зайнятість населення” та за міжнародними нормами. Хто може бути визнаний безробітним в Україні. Показники безробіття.

Тема 9. Внутрішньофірмовий ринок праці

Роль і функції внутрішньофірмового ринку праці в процесах, що проходять на сукупному ринку праці. Особливості внутрішньофірмового ринку праці. СТВ. Дисбаланс на внутрішньофірмовому РП. Дефіцит і надлишок робочої сили на внутрішньофірмовому РП. Маркетинг внутрішньофірмового РП. Методи пристосування внутрішньофірмової пропозиції робочої сили до економічних змін. Державні заходи щодо пом'якшення негативних наслідків вивільнення працівників, підтримка вітчизняного товаровиробника. Маркетинг внутрішньофірмового ринку праці, його сутність і мета.

Тема 10. Гнучкий ринок праці

Причини виникнення поняття “гнучкий ринок праці”. Поняття гнучкості та жорсткості РП, їх характеристики. Фактори впливу на гнучкість ринку праці. Зв’язок гнучкості зі вторинним ринком праці.

Заходи щодо посилення гнучкості ринку праці. Проблеми ринкової економіки, які можна розв’язати з застосуванням гнучких форм зайнятості. Гнучкі форми зайнятості та їх роль у державному регулюванні зайнятості. Організаційно-технологічний процес виробництва і стан виробничих відносин як умов застосування гнучких форм зайнятості. Види гнучких форм зайнятості.

Тема 11. Правове забезпечення ринку праці

Права громадян України та іноземців щодо зайнятості і соціального захисту, викладених у Конституції України у статтях 24, 26, 36, 39, 40, 42, 43, 44 і 46.

Закон України “Про зайнятість населення”, причини його багатозначного коригування, відповідність міжнародним нормам. Виключне право громадян розпоряджатися своїми здібностями до праці, відповідальність держави за створення умов для реалізації прав громадян на працю. Підходяща робота. Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення. Компенсації і гарантії при втраті роботи.

Тема 12. Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці

Еволюція інформаційного забезпечення РП в Україні. Комп’ютеризація інформаційно-аналітичного процесу в державній службі зайнятості.

Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності.

Методи інформаційного забезпечення РП. Державна (адміністративна) статистична звітність, сфера її застосування, переваги і недоліки. Вибіркове

обстеження домогосподарств з питань економічної активності населення. Метод вибірових перевірок суб'єктів господарювання державною службою зайнятості. Дані перепису населення.

Тема 13. Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці

Єдність економічних, правових і організаційних методів регулювання РП. Сучасні теорії впливу на РП. Використання ринкового механізму в справі державного регулювання зайнятості. Вплив на зайнятість виробництва суспільних благ, а також трансфертів, субсидій і податків.

Державний фонд сприяння зайнятості населення (ДФСЗН). Джерела його утворення і напрями витрат, підпорядкування, переваги і недоліки. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (Фонд). Управління Фондом. Контроль за діяльністю Фонду. Джерела створення Фонду і напрями витрат. Переваги Фонду порівняно з ДФСЗН.

Тема 14. Активна і пасивна політики держави на ринку праці

Сутність активної і пасивної політики держави в галузі зайнятості. Активні заходи держави на ринку праці і джерела їх здійснення. Профорієнтація, профпідготовка, перекваліфікація і підвищення кваліфікації персоналу в системі активних заходів, їх роль і недоліки, що мають місце в Україні.

Роль громадських робіт у заходах щодо запобігання безробіття. Розширення сфери докладання праці за рахунок введення в дію нових робочих місць та поширення гнучких форм зайнятості. Державне сприяння самозайнятості. Територія пріоритетного розвитку — визначення, статус, суб'єкти.

Тема 15. Органи державного впливу на ринок праці

Функції держави на ринку праці. Склад державних органів регулювання РП. Інфраструктура РП, її мета і функції. Міністерство праці і соціальної політики України — його функції, права і обов'язки в галузі зайнятості і соціального захисту безробітних, методи впливу на попит і пропозицію праці, взаємодія з іншими органами державного управління.

Тема 16. Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці під час посилення глобалізації

Сутність економічної глобалізації. Глобалізація — об'єктивний і необхідний процес. Внесення глобалізацією корективів у нерівномірність економічного розвитку. Глобалізація і загострення міжнародної конкуренції. Національна держава — самостійна макросистема і суб'єкт загальносвітових відносин.

Тема 17. Особливості національного ринку праці України

Аналіз сучасного стану зайнятості і безробіття в Україні. Особливості та етапи формування ринку праці. Вплив реформування заробітної плати на стан зайнятості і безробіття.

Соціально-демографічні групи населення та їх роль і місце в сфері РП. Економічна і соціальна функція молоді. Причини молодіжного безробіття. Особи середнього віку (30–49 років). Особи передпенсійного віку. Зайнятість пенсіонерів і підлітків. Фактори впливу на рівень зайнятості пенсіонерів та підлітків. Зайнятість жінок і причини їх безробіття та незайнятості.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Калина А.В. Ринок праці. Навч. посібник. К: МАУП, 2011
2. Чернявська О.В. Ринок праці: Навчальний посібник (Рекомендовано МОН України) К.: «Центр учбової літератури», 2016
3. Лисенко Л.І.Максимов Б.В. Ринок праці. Техніка пошуку роботи.Навч. посібник. К: професіонал,2004
4. Волкова В.В. Ринок праці. Навч. посібник. К: УЦ,2007

Допоміжна

1. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами: Навчальн. посіб./Г.В. Осовська. – К.: ЦУЛ, 2008. – 224 с.
2. Лисенко Л.І., Максимов Б.В. Ринок праці. Техніка пошуку роботи:Навчальн. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 320 с.
3. Конституція України.– К.: Преса України, 1996 р.- 52с.
4. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991.– № 14.– 170 с.
5. Закон України «Про організації роботодавців» // Офіційний вісник України, 2001.– №25.– 1097 с.
6. Кодекс законів про працю України. За станом на 20 лютого 2008 р./ Верховна Рада України : Офіц. Вид.– К.: Парламентське вид-во, 2008.– 96 с.
7. Конвенція про сприяння зайнятості й захист від безробіття № 168 (1988 р.):Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 1965 – 1999, Том II, Міжнародне бюро праці, Женева.
8. Наказ Мінпраці № 307, 20.11.2000 «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2000 р. за № 915/5136.

9. Постанова КМУ від 08.09.2010 р. № 831 «Про затвердження Основних напрямів реалізації державної політики зайнятості на 2010–2011 роки.

10. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради (ВВР), № 5067-VI (5067-17) від 05.07.2012р.

Інформаційні ресурси

1. 2. www.ipo-donnuet.dn.ua – Інститут післядипломної освіти ДонНУЕТ
3. www.kmu.gov.ua – Кабінет міністрів України
4. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
5. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет України із статистики
6. www.management.com.ua – Інтернет-портал для управлінців
7. www.strategy.com.ua – журнал «Стратегии»
8. www.management.web-standart.net – журнал «Управление компанией»
9. www.12manage.com – Інтернет-портал з проблем менеджменту
10. www.companion.ua – журнал «Компаньон»
11. www.delovoy.com.ua – бізнес-видання «Деловой журнал»
12. www.expert.ua – український щотижневик «Експерт»
13. www.liga.net – українська мережа ділової інформації
14. www.eu.2001.narod.ru – політико-економічний журнал «Економіка України»
15. www.gc.kiev.ua – журнал «Галицькі контракти»